

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

S podporou programu Erasmus+ Európskej únie

Podpora Európskej komisie pri príprave tejto publikácie nepredstavuje schválenie jej obsahu, ktorý odráža názory jej autorov a Komisia nezodpovedá za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike je výstupom projektu „Podpora krajín a ich agentúr na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania pri dosahovaní súladu s ESG 2015, referenčné číslo 898925-SEQA-ESG-EPLUS2020-EHEA09-2019.

Tento dokument je možné stiahnuť z webovej stránky Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

© Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky 2021, Bratislava.

Citácia možná len s uvedením zdroja.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Stromová 1

813 30 Bratislava

Autori: Peter Ondreička, Andrej Piovarči, Ivana Radová

Editori: Marcel Vysocký, Jozef Jurkovič, Robert Redhammer

Slovenská republika, Bratislava, 2021

Obsah

1.	Úvod	3
1.1	Charakteristika systému vysokého školstva v Slovenskej republike	3
1.2	Systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike.....	4
a)	Legislatíva zabezpečujúca súlad s ESGG 2015 a nezávislosť agentúry.....	4
b)	Súlad metodiky a postupov posudzovania s postupmi uvedenými v ESG 2015	5
c)	Prepojenie národných štandardov v časťou 1. ESG 2015	7
d)	Metódy a kritéria pre zaradenie, výber a tréning expertov	9
e)	Zapojenie zainteresovaných strán do systému externého zabezpečovania kvality.....	9
2.	Prioritné oblasti akčného plánu.....	10
2.1	Kontext doterajšieho stavu rozvoja externého zabezpečovania kvality v Slovenskej republike.....	10
2.2	Prioritné oblasti	11
1.	Vysvetľovanie princípov a posilňovanie vnútorných systémov zabezpečovania kvality na vysokých školách v SR	13
2.	Úroveň zapojenia zainteresovaných strán do zabezpečovania kvality na vysokých školách	13
3.	Kvalita činnosti expertov - posudzovateľov externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania	14
4.	Zabezpečiť efektívnu činnosť agentúry	15
5.	Budovanie dôvery	16
3.	Záver	17

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

1. Úvod

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl (ďalej len „akčný plán“) predstavuje jeden z výstupov medzinárodného projektu *Podpora krajín a ich agentúr na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania pri dosahovaní súladu s ESG 2015 (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG - SEQA-ESG)*, ktorého cieľom je podporiť národné agentúry pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania a predstaviteľov štátnych inštitúcií, ako tvorcov národných politík, pri vytváraní systému zabezpečovania kvality vysokého školstva v súlade s ESG 2015 (*The Standards and guidelines for quality assurance in the European Higher Education Area*, ďalej aj „ESG 2015“).

Na tvorbe akčného plánu sa podieľali Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (ďalej len „agentúra“). Ciele stanovené v akčnom pláne vychádzajú zo záverov stretnutia s expertmi z Európskej asociácie agentúr zabezpečujúcich kvalitu vysokoškolského vzdelávania (*The European Association for Quality Assurance in Higher Education - ENQA*) a Európskeho registra pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania (*The European Quality Assurance Register for Higher Education - EQAR*), z diskusií so zainteresovanými stranami a porovnaním praxe a skúseností z iných krajín. Stretnutie s expertmi sa uskutočnilo 25. a 26. novembra 2020 za účasti zástupcov pozvaných zainteresovaných strán. Medzi pozvanými boli delegáti Slovenskej rektorskej konferencie, Rady vysokých škôl a Študentskej rady vysokých škôl. Pozvaní boli aj reprezentanti zamestnávateľov z Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR, Republikovej únie zamestnávateľov, Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory a z projektu Sektorovo riadené inovácie.

Príprava akčného plánu začala v decembri roku 2020 v nadväznosti na závery zo stretnutia s expertmi ENQA a EQAR. Akčný plán bol diskutovaný so zástupcami relevantných zainteresovaných strán, najmä oficiálnymi reprezentatívnymi organizáciami vysokých škôl a tiež zamestnávateľov. Hlavným cieľom akčného plánu je stanoviť ciele a kroky v rámci prebiehajúcej transformácie systému zabezpečovania kvality. Jeho úlohou je identifikovať najproblematickejšie oblasti a predstaviť navrhované opatrenia, ktoré zabezpečia funkčný a efektívny systém externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania na národnej úrovni.

1.1 Charakteristika systému vysokého školstva v SR

V Slovenskej republike pôsobí 34 vysokých škôl, z toho 20 verejných vysokých škôl, tri štátne vysoké školy a 11 súkromných vysokých škôl.¹ Vysokoškolské vzdelanie získava absolvent štúdiom študijného programu v rámci študijného odboru alebo kombinácie dvoch študijných odborov. Od 1. 9. 2019 vstúpila do účinnosti nová sústava študijných odborov obsahujúca 48 študijných odborov. Vysokoškolské vzdelanie je poskytované v troch stupňoch – bakalársky, magisterský/inžiniersky a doktorandský. K 1. 3. 2021 mali vysoké školy akreditovaných spolu 6 498 študijných programov. Z toho 2 305 bolo na 1. stupni štúdia (NKR/EKR² úroveň: 6), 1 937 na 2. alebo spojenom 1. a 2. stupni (NKR/EKR úroveň: 7) a 2 256 na 3. stupni štúdia (NKR/EKR úroveň: 8). V dennej forme majú vysoké školy akreditovaných 3 454 študijných programov, v externej 3 044 študijných programov. Pri dennej forme štúdiom podľa odporúčaného študijného plánu zodpovedá v závislosti od študijného

¹ Okrem nich je oprávnených poskytovať vysokoškolské vzdelávanie na území Slovenskej republiky päť pobočiek zahraničných vysokých škôl, ktorých činnosť je regulovaná právnymi predpismi štátu, v ktorom majú sídlo.

² Národný kvalifikačný rámec a Európsky kvalifikačný rámec

programu z hľadiska časovej náročnosti práci študenta v rozsahu 1500 až 1800 hodín za akademický rok vrátane samostatného štúdia a samostatnej tvorivej činnosti. Pri externej forme štúdií podľa odporúčaného študijného plánu zodpovedá v závislosti od študijného programu z hľadiska časovej náročnosti práci študenta v rozsahu 750 až 1440 hodín za akademický rok vrátane samostatného štúdia a samostatnej tvorivej činnosti.

Od akademického roku 2002/2003 používa Slovenská republika kreditový systém vyjadrujúci štandardnú záťaž študenta v ECTS, ktorá predstavuje 60 kreditov na jeden akademický rok v dennej forme štúdia.

Štandardná dĺžka štúdia študijných programov 1. stupňa je

- tri (180 kreditov) alebo štyri (240 kreditov) akademické roky pri dennej forme,
- štyri (180 kreditov) alebo päť (240 kreditov) akademických rokov pri externej forme.

Štandardná dĺžka štúdia študijných programov 2. stupňa je

- jeden (60 kreditov), dva (120 kreditov) alebo tri (180 kreditov) akademické roky pri dennej forme,
- dva (60 kreditov), tri (120 kreditov) alebo štyri (180 kreditov) akademické roky pri externej forme.

V prípade študijných programov spájajúcich 1. a 2. stupeň je štandardná dĺžka štúdia

- päť (300 kreditov) alebo šesť (360 kreditov) akademických rokov v dennej forme,
- sedem (300kreditov) alebo osem (360 kreditov) v externej forme.

Pre študijné programy III. stupňa platí, že štandardná dĺžka štúdia je

- tri (180 kreditov) alebo štyri (240 kreditov) akademické roky v dennej forme,
- štyri (180 kreditov) alebo päť (240 kreditov) akademických rokov v externej forme.

Špecifikom slovenského vysokého školstva je systém habilitačných konaní a konaní na vymenúvanie profesorov (inauguračné konania). Vysoké školy, s akreditáciou na tieto konania v špecifickom odbore, môžu udeľovať vedecko-pedagogický alebo umelecko-pedagogický titul docent a profesor. V minulosti bolo prerekvizitou na obsadenie pozície docenta alebo profesora získanie príslušného titulu, čo čiastočne obmedzovalo možnosť obsadenia týchto pozícií odborníkmi zo zahraničia a kvalitnými pedagógmi, ktorí ešte neprešli habilitačným alebo inauguračným konaním. V súčasnej dobe môžu túto pozíciu zastávať aj osoby, ktoré príslušný titul ešte nezískali, ale spĺňajú kritéria pre obsadenie pozície. Nutnosť akreditácie habilitačných konaní a inauguračných konaní reflektovala aj agentúra vydaním samostatných akreditačných štandardov.

1.2 Systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v Slovenskej republike

a) Legislatíva zabezpečujúca súlad s ESG 2015 a nezávislosť agentúry

Všeobecný právny rámec pre činnosť vysokých škôl poskytuje zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhlášky ministerstva. Činnosť agentúry a systém zabezpečovania kvality sú ukotvené v zákone č. 269/2018 Z. z. o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania a o zmene a doplnení zákona č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zabezpečovaní kvality“).

Zákonom o zabezpečovaní kvality bola agentúra zriadená ako nezávislá verejno-právna inštitúcia. Vo vzťahu k organizácii agentúry zákon o zabezpečovaní kvality definoval predovšetkým orgány agentúry, spôsob obsadzovania členov týchto orgánov a financovanie agentúry.

Vrcholným rozhodovacím orgánom agentúry je výkonná rada, ktorá má deväť členov. Každá z reprezentácií vysokých škôl, teda Rada vysokých škôl SR, Slovenská rektorská konferencia a Študentská rada vysokých škôl, nominujú dvoch členov výkonnej rady. Dvoch členov výkonnej rady nominujú zástupcovia zamestnávateľov. Deviatym členom je predseda výkonnej rady. Návrhy na členov výkonnej rady za zástupcov zamestnávateľov podávajú

- reprezentatívne združenia zamestnávateľov,
- stavovské organizácie zriadené zákonom,
- Slovenská akadémia vied,
- právnické osoby, ktorým ministerstvo vydalo osvedčenie o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj okrem vysokých škôl a organizácií Slovenskej akadémie vied,
- štátom uznané cirkvi a náboženské spoločnosti.

Návrhy podané reprezentáciami vysokých škôl môže minister školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „minister“) odmietnuť iba v prípade, že nominanti nespĺňajú požiadavky stanovené v § 7 ods. 5 alebo ods. 6 zákona o zabezpečovaní kvality. Členovia výkonnej rady postupujú nezávisle a nie sú viazaní ani príkazmi organizácií, ktoré ich do funkcie nominovali, čo je ukotvené aj v legislatíve. Funkčné obdobie člena výkonnej rady je šesť rokov.

Predseda výkonnej rady je menovaný ministrom školstva na základe výsledkov výberového konania. Komisia pre výberové konanie na funkciu predsedu výkonnej rady má päť členov menovaných ministrom školstva. Jedného člena do komisie nominujú Rada vysokých škôl SR, Slovenská rektorská konferencia, Študentská rada vysokých škôl a reprezentatívne združenie zamestnávateľov. Piateho člena komisie menuje minister bez návrhu.

Zainteresované strany sa podieľajú nominovaním členov výberových komisií aj na výberových konaniach na členov odvolacej komisie agentúry a na kontrolóra agentúry. V oboch prípadoch má výberová komisia troch členov menovaných ministrom školstva, z ktorých vždy po jednom z členov navrhujú Rada vysokých škôl SR, Slovenská rektorská konferencia a Študentská rada vysokých škôl.

Podľa § 16 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality môže minister odvolať člena výkonnej rady iba na návrh výkonnej rady alebo kontrolóra agentúry, ak príslušný orgán zistí, že člen výkonnej rady v súvislosti s výkonom jeho funkcie porušil právne predpisy alebo vnútorné predpisy agentúry.

Financovanie agentúry je zabezpečené z viacerých zdrojov. Zákon o zabezpečovaní kvality ako príjmy agentúry definuje

- poplatky za úkony agentúry
- finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu z kapitoly ministerstva podľa zákona o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok na zabezpečenie jej činnosti,
- príjmy z podnikateľskej činnosti,
- iné príjmy.

Zákon o zabezpečovaní kvality definuje právomoci agentúry. Podľa § 4 zákona o zabezpečovaní kvality agentúra rozhoduje o

- súlade vnútorného systému a jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém,
- udelení akreditácie študijného programu alebo o jej neudelení,
- udelení akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania, o jej neudelení alebo odňatí,
- uložení opravného opatrenia,
- žiadosti o udelenie štátneho súhlasu pôsobiť ako súkromná vysoká škola,
- námietke zaujatosti voči návrhu zloženia pracovnej skupiny

Ministerstvo, minister ani žiadne ďalšie inštitúcie nemajú právomoci zasahovať do rozhodovacieho procesu a činnosti agentúry.

b) Súlad metodiky a postupov posudzovania s postupmi uvedenými v ESG 2015

Proces externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania v SR zohľadňuje požiadavky ESG 2015 (časť 2.3), podľa ktorých majú byť tieto procesy spoľahlivé, užitočné, vopred definované, dôsledne uplatňované a zverejnené. K týmto procesom v zmysle ESG 2015 konkrétne patria:

- sebahodnotenie alebo jeho ekvivalent,
- externé hodnotenie, ktoré zvyčajne zahŕňa návštevu vysokej školy,
- hodnotiaci správa, ktorá je spracovaná na základe externého hodnotenia,
- dôsledná realizácia následných opatrení.

V rámci posudzovania vnútorného systému zabezpečovania kvality vysokej školy alebo žiadosti o udelenie akreditácie študijného programu je súčasťou príslušnej žiadosti vysokej školy a procesu posudzovania aj vnútorná hodnotiaci správa vysokej školy (§ 24 ods. 4 a § 30 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality). Výkonná rada agentúry na účely posúdenia konkrétnej žiadosti vysokej školy vytvára pracovné skupiny z osôb uvedených v zozname posudzovateľov agentúry. Pracovná skupina sa nevytvorí, ak vysoká škola požiadava o vypracovanie hodnotiacej správy na účel posúdenia vnútorného systému inú akreditačnú agentúru.

Predseda a členov pracovnej skupiny vymenúva a odvoláva predseda výkonnej rady s predchádzajúcim súhlasom výkonnej rady (§ 8 ods. 1 zákona o zabezpečovaní kvality). Súčasťou pracovnej skupiny je najmenej jeden študent (okrem konaní o udelenie alebo odňatie akreditácie habilitačného konania a inauguračného konania).

Pracovná skupina vypracuje k žiadosti vysokej školy alebo k podnetu hodnotiacu správu, na ktorej základe výkonná rada rozhodne alebo sa vyjadrí. Pracovná skupina vychádza pri vypracovaní hodnotiacej správy z expertného posúdenia podkladov, informácií získaných návštevou vysokej školy, dostupných údajov a konzultácií so zainteresovanými osobami. V hodnotiacej správe pracovná skupina uvádza aj skutočnosti, ktoré boli podkladom pre jej závery, postup vyhodnocovania týchto podkladov, vyhodnotenie úrovne plnenia jednotlivých štandardov, zistené nedostatky, odporúčania pre účastníka konania, návrh rozhodnutia alebo vyjadrenia agentúry a mená a priezviská členov pracovnej skupiny (§ 24 ods. 5 zákona o zabezpečovaní kvality).

Vysoká škola ako účastník konania má právo podať k hodnotiacej správe stanovisko v lehote najmenej 15 pracovných dní odo dňa doručenia hodnotiacej správy.

Zákon o zabezpečovaní kvality ukladá agentúre povinnosť zverejňovať informácie o konaniach (§ 4 ods. 2). Agentúra zverejňuje na svojom webovom sídle príslušné žiadosti vysokých škôl, hodnotiace správy pracovných skupín po prerokovaní vo výkonnej rade, podklady pre rozhodnutie alebo pre vyjadrenie agentúry a pre vyjadrenie komisie agentúry pre posudzovanie námietok (odvolacia komisia), rozhodnutia agentúry a vyjadrenia agentúry k žiadostiam podľa § 21 ods. 1 písm. b) a ďalšie informácie.

Zákon o zabezpečovaní kvality definuje aj následné opravné opatrenia, ktoré sú prípadne uložené vysokej škole na základe rozhodnutia agentúry a následné aktivity vysokej školy a agentúry. Týmto opravnými opatreniami sú (§ 25 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality):

- a) nariadenie odstránenia nedostatkov, ktoré spôsobujú nesúlad vnútorného systému alebo jeho implementácie so štandardmi pre vnútorný systém,
- b) pozastavenie uskutočňovania študijného programu,
- c) nariadenie zrušenia študijného programu,
- d) zrušenie študijného programu,
- e) obmedzenie vytvárať a upravovať študijné programy.

Agentúra vykonáva aj priebežný dohľad nad plnením štandardov pre vnútorný systém najmenej raz za dva roky (§ 24 ods. 2 zákona o zabezpečovaní kvality).

K rozhodnutiu alebo k vyjadreniu agentúry má vysoká škola právo podať agentúre námietky do 15 pracovných dní odo dňa, keď bolo rozhodnutie alebo vyjadrenie doručené. Odvolacia komisia sa vyjadrí k námietkam účastníka konania do 90 dní odo dňa ich doručenia agentúre.

Uvedené postupy a procesy zohľadňujú požiadavky ESG 2015 (časť 2.3) a úlohou agentúry v nasledujúcom období bude zabezpečiť efektívne uskutočňovanie týchto postupov a procesov.

c) Prepojenie národných štandardov s časťou 1 ESG 2015

Agentúra vydala s účinnosťou od 1. 9. 2020 štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality; štandardy pre študijný program a štandardy pre habilitačné konanie a inauguračné konanie. Súlad jednotlivých článkov štandardov s ESG 2015 je popísaný v tabuľke.

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

EHEA	Slovenská republika	Slovenská republika
Štandardy a usmernenia na zabezpečovanie kvality v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (ESG2015)	Štandardy pre vnútorný systém zabezpečovania kvality	Štandardy pre študijný program
1.1 Stratégia zabezpečovania kvality	Článok 2 Politiky na zabezpečovanie kvality	
1.2 Príprava a schvaľovanie študijných programov	Článok 3 Vytváranie, úprava a schvaľovanie študijných programov	Článok 2 Návrh nového študijného programu a návrh úpravy študijného programu
		Článok 3 Schvaľovanie študijného programu
1.3 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta	Článok 4 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta	Článok 4 Učenie sa, vyučovanie a hodnotenie orientované na študenta
1.4 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov	Článok 5 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov	Článok 5 Prijímacie konanie, priebeh štúdia, uznávanie vzdelania a udeľovanie akademických titulov
1.5 Vysokoškolskí učitelia	Článok 6 Učitelia	Článok 6 Učitelia študijného programu
		Článok 7 Tvorivá činnosť vysokej školy
1.6 Zdroje na zabezpečenie štúdia a podporu študentov	Článok 7 Zdroje na zabezpečenie štúdia a podporu študentov	Článok 8 Zdroje na zabezpečenie študijného programu a podporu študentov
1.7 Zhromažďovanie a spracúvanie informácií	Článok 8 Zhromažďovanie a spracovanie informácií	Článok 9 Zhromažďovanie a spracovanie informácií o študijnom programe
1.8 Zverejňovanie informácií	Článok 9 Zverejňovanie informácií	Článok 10 Zverejňovanie informácií o študijnom programe
1.9 Priebežné monitorovanie a periodické hodnotenie študijných programov	Článok 10 Priebežné monitorovanie, periodické hodnotenie a periodické schvaľovanie študijných programov	Článok 11 Priebežné monitorovanie, periodické hodnotenie a periodické schvaľovanie študijného programu
1.10 Pravidelné externé zabezpečovanie kvality	Článok 11 Pravidelné externé zabezpečovanie kvality	

d) Metódy a kritéria pre zaradenie, výber a tréning expertov

Jednotlivé žiadosti vysokých škôl alebo podnety posudzujú pracovné skupiny. Spôsob výberu expertov, z ktorých sú vytvárané pracovné skupiny určujú *Zásady na zápis do zoznamu posudzovateľov, vyradenie z tohto zoznamu a vytváranie pracovných skupín výkonnej rady* vydané agentúrou. Do zoznamu posudzovateľov je osoba zapisovaná na šesť rokov s možnosťou opakovaného zápisu. Na zápis do zoznamu posudzovateľov musí osoba spĺňať aspoň jednu z nasledujúcich požiadaviek

- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa a pôsobila počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov aspoň 5 rokov vo funkcii docenta alebo profesora na vysokej škole so sídlom na území Slovenskej republiky,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a je významným odborníkom z hospodárskej alebo spoločenskej praxe,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa a priznaný vedecký kvalifikačný stupeň I alebo IIa a pôsobila počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov aspoň 5 rokov ako vedecký pracovník vo výskumnej inštitúcii alebo na vysokej škole so sídlom na území Slovenskej republiky,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa a pôsobila počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov aspoň 5 rokov vo funkcii profesora alebo docenta alebo v inej obdobnej funkcii na vysokej škole v zahraničí,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a pôsobila počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov aspoň 5 rokov vo funkcii výskumného pracovníka vo výskumnej inštitúcii inej ako vysoká škola v zahraničí,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a má počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov preukázateľné skúsenosti s tvorbou, rozvojom a zavádzaním systémov kvality vysokoškolského vzdelávania alebo systémov kvality v inštitúciách svojou veľkosťou a komplexnosťou podobných vysokým školám,
- má ukončené vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a pôsobila počas obdobia predchádzajúcich 15 rokov aspoň 5 rokov v oblasti umenia a jej umelecká činnosť má preukázateľnú kvalitu a akceptáciu medzinárodného dosahu,
- je študentom vysokej školy

Predseda a členov pracovnej skupiny vymenúva a odvoláva predseda výkonnej rady s predchádzajúcim súhlasom výkonnej rady. V každej pracovnej skupine, okrem pracovných skupín posudzujúcich habilitačné a inauguračné konanie, je členom aspoň jeden študent. Do každej pracovnej skupiny sa zaraďuje aj významný odborník z praxe. Pri vytváraní pracovných skupín sa zohľadňuje druh konania, osobitosť študijného odboru a profil posudzovateľa. Členom pracovnej skupiny môže byť iba expert, ktorý už absolvoval príslušné vzdelávanie a nie je v konflikte záujmov.

e) Zapojenie zainteresovaných strán do systému externého zabezpečovania kvality

Zapojenie zainteresovaných strán v systéme zabezpečovania kvality vysokého školstva v Slovenskej republike má viacero úrovní. Na úrovni orgánov agentúry sú zainteresované strany aktívne zapojené do vytvárania orgánov agentúry (viď písm. a) tejto kapitoly).

Na úrovni agentúry sú zainteresované strany zapojené do tvorby a činnosti pracovných skupín. Pracovné skupiny tvoria okrem akademických pracovníkov, resp. osôb pôsobiacich v posledných 15 rokoch aspoň 5 rokov vo funkcii profesora alebo docenta, a študentov, aj osoby z praxe, čím je zabezpečené involvovanie zástupcov zamestnávateľov do posudzovania činností vysokej školy. Zainteresované strany sa podieľali aj na tvorbe akreditačných štandardov a metodiky ich vyhodnocovania. Návrh štandardov bol predložený na verejné pripomienkovanie.

Nový systém zabezpečovania kvality vyžaduje zapojenie zainteresovaných strán s dôrazom na študentov a zamestnávateľov aj na úrovni vysokej školy. Akreditačné štandardy presne nešpecifikujú

orgány vysokých škôl, v ktorých majú mať zainteresované strany zastúpenie. Určujú však procesy, na ktorých participujú. Študenti, zamestnávateľia a ďalšie relevantné zainteresované strany musia byť zapojené do prípravy návrhu študijného programu. Rovnako sa zúčastňujú schvaľovania študijného programu, pričom nesmie ísť o rovnaké osoby, aké boli zapojené do procesu vytvárania študijného programu. Zainteresované strany sa podieľajú aj na monitorovaní uskutočňovania študijného programu.

2. Prioritné oblasti akčného plánu

2.1 Kontext doterajšieho stavu rozvoja externého zabezpečovania kvality v Slovenskej republike

Súčasnú dobu je možné charakterizovať rozsiahlymi zmenami v zabezpečovaní kvality vzdelávania na slovenských vysokých školách. V predchádzajúcom systéme boli študijné programy vysokých škôl individuálne posudzované centrálnym akreditačným orgánom Akreditačnou komisiou, pričom rozhodnutia podpisoval minister. Dôraz bol kladený skôr na formálne plnenie akreditačných kritérií než na budovanie systému a kultúry kvality.

Základom zmeny systému zabezpečovania kvality bolo prijatie zákona o zabezpečovaní kvality v roku 2018 Národnou radou Slovenskej republiky. Týmto zákonom bol zavedený právny rámec rešpektujúci architektúru ESG 2015, na základe ktorého sa konštituovala agentúra. Agentúra následne pripravila a vydala akreditačné štandardy s účinnosťou od 1. 9. 2020, metodiku na ich vyhodnocovanie a na základe týchto dokumentov začala usmerňovať vysoké školy pri zavádzaní ich vnútorných systémov zabezpečovania kvality v súlade s ESG 2015.

Vysoké školy prechádzajú v súčasnom období fázou implementácie a zosúladovania sa so znením štandardov; upravujú študijné programy a vnútorné systémy tak, aby boli v súlade so štandardmi najneskôr do 1. 9. 2022. Následne bude agentúra preverovať súlad vnútorných systémov vysokých škôl so štandardmi a ich celkovú efektívnosť.

Agentúra má v zmysle zákona o zabezpečovaní kvality zabezpečovať 13 rôznych druhov konaní vo vzťahu k vysokým školám. V roku 2020 zaviedla a zrealizovala prvé dva druhy konaní, viažuce sa na posudzovanie odstraňovania nedostatkov ostatných akreditácií uložených konkrétnym vysokým školám. V súčasnosti prebieha zavádzanie a realizácia štyroch ďalších druhov konaní súvisiacich s akreditáciami individuálnych študijných programov respektíve ich úprav a konaní z vlastného podnetu agentúry.

V druhej polovici roka 2021 sa budú pripravovať a zavádzať konania súvisiace s posudzovaním súladu vnútorných systémov vysokých škôl so štandardmi, čím sa zavŕši podstatná časť prvotného zavádzania posudzovania a konaní v súlade s ESG a prijatým zákonom. Priebežne sa budú zavádzať systémové mechanizmy na monitoring a dohľad nad dodržiavaním štandardov.

V súčasnosti sa agentúra zameriava najmä na nasledujúce činnosti:

1. Agentúra v lete 2020 vydala a následne v treťom štvrtroku 2020 aj uviedla akreditačné štandardy, ich vzťah s ESG 2015 a ustanoveniami zákona formou online konferencie, ktorej záznam je k dispozícii vysokým školám. Správne pochopenie štandardov je dôležitým predpokladom ich úspešnej implementácie na školách. Preto sa naďalej uskutočňujú individuálne aj tematické konzultácie, ktorých sa zúčastňuje cez 300 účastníkov z vysokých škôl. Agentúra organizuje aj odborné podujatia na špecifické témy v spolupráci s externými partnermi, napríklad so Študentskou radou vysokých škôl alebo profesijným združením pre ľudské zdroje.

2. Agentúra v prvom štvrtroku 2021 technicky pripravila nástroje na podávanie žiadostí o akreditáciu študijných programov vysokými školami priamo v elektronickom prostredí. Nadväzne pripravuje technické nástroje pre elektronickú podporu posudzovateľov tak, aby mohla zvládnuť veľké počty konaní so silne obmedzenými administratívnymi kapacitami.
3. Agentúra identifikuje nedostatočné pokrytie viacerých študijných odborov posudzovateľmi v zozname posudzovateľov a hľadá postupy pre ciele získavanie posudzovateľov prednostne zo zahraničia.
4. Agentúra hľadá možnosti získavania názorov na kvalitu vzdelávania od študentov a pripravuje ich systematický zber prostredníctvom prieskumu študentskej spokojnosti.
5. Agentúra postupne buduje prvky vlastného systému zabezpečovania kvality vlastnej činnosti tak, aby v krátkom výhľade uzavrela systém ako funkčný celok s efektívnymi spätnými väzbami.
6. Agentúra postupne zaviedla procesy, ktorými posudzuje, ako vysoké školy odstraňujú nedostatky vyplývajúce z rozhodnutí prijatých vo vzťahu k ich predchádzajúcim akreditáciám, ktorými zosúladujú existujúce študijné programy so štandardmi, a ktorými upravujú akreditované nové študijné programy s predchádzajúcim súhlasom agentúry.
7. Agentúra v súčasnosti postupne zavádza procesy, ktorými vysoké školy môžu požiadať o posúdenie súladu vnútorného systému so štandardmi a o akreditáciu habilitačných konaní a inauguračných konaní.
8. Agentúra zavádza procesy, ktorými bude posudzovať súlad uskutočňovania nových študijných programov so štandardmi, monitorovať a vykonávať dohľad.

2.2 Prioritné oblasti

V súčasnej fáze implementácie nového systému zabezpečovania kvality boli ako najdôležitejšie výzvy identifikované:

- 1. Vysvetľovanie princípov a posilňovanie vnútorných systémov zabezpečovania kvality na vysokých školách v SR**

Keďže Slovensko sa nachádza v období prechodu na nový systém zabezpečovania kvality, vysoké školy sú nútené zefektívniť svoje procesy. Agentúra musí poskytnúť čo najvyššiu úroveň kvality a efektivity pri usmerňovaní vysokých škôl. Je preto potrebné prijať kroky k efektívnejšej komunikácii s vysokými školami a verejnosťou.
- 2. Úroveň zapojenia zainteresovaných strán do zabezpečovania kvality na vysokých školách**

Ako jedna z kľúčových problematických oblastí bola identifikovaná nedostatočná úroveň zapojenia zainteresovaných strán, predovšetkým z radov zamestnávateľov do zabezpečovania kvality a ich pripravenosť na očakávané aktivity v tejto oblasti. Dôraz bude potrebné klásť aj na zapojenie interných zainteresovaných strán, ako sú študenti.
- 3. Kvalita činnosti expertov-posudzovateľov externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania**

Profesionalita a transparentnosť činnosti expertov je dôležitým základom pri budovaní autority agentúry. V tejto oblasti je potrebné zabezpečiť výber expertov namiesto náboru, kvalitné vzdelávanie expertov (všeobecne aj individuálne zamerané) zabezpečujúce objektívne posudzovanie a koordinácia ich činnosti, s nastavením medzinárodného fokusu pri ich získavaní.

4. Zabezpečiť efektívnu činnosť agentúry

Agentúra ako nová verejno-právna inštitúcia je v súčasnosti v stave, kedy vytvára a prvý krát implementuje svoje procesy. Aby bola zabezpečená dôvera v agentúru, transparentnosť jej procesov a efektivita pri externom zabezpečovaní kvality, je potrebné posilniť jej vnútorné procesy, a pravidelne vyhodnocovať silné a slabé stránky a na tieto zistenia reagovať konkrétnymi akciami.

5. Budovanie dôvery

Slovensko je po Luxembursku najhoršie v Európskej únii³ v otázke odlivu mozgov do zahraničia. Nemaľou mierou k tomu prispieva negatívny mediálny obraz kvality slovenských vysokých škôl. Agentúra má preto potenciál prispieť k zvráteniu tohto trendu a napomôcť vybudovať dôveru v slovenské vysoké školy a systém zabezpečovania kvality. To môže dosiahnuť správnym nastavením a implementáciou štandardov, transparentnosťou a osvetou pri rozhodovaní vo veciach kvality vzdelávania.

Na dosiahnutie výsledkov v uvedených prioritných oblastiach sa stanovujú nasledovné akcie, ciele vyjadrené merateľnými ukazovateľmi, časový rámec a zodpovednosť.

³ OECD: Education at Glance 2020. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/69096873-en.pdf?expires=1620627371&id=id&accname=guest&checksum=0462B472C0BBED39FD21BEA0A80D57F8>

1. Vysvetľovanie princípov a posilňovanie vnútorných systémov zabezpečovania kvality na vysokých školách v SR

Akcia	Popis aktivity	Merateľný ukazovateľ	Termín uskutočnenia, zodpovednosť
1.1. Poskytovať tematické konzultácie vysokým školám k usmerneniam a výkladu štandardov a technickej podpore pri podávaní žiadostí	odborné konzultácie pre odborníkov z vysokých škôl v SR	uskutočnenie minimálne 6 tematických konzultácií zapojenie aspoň 200 účastníkov z vysokoškolského prostredia v SR	marec 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
1.2. Organizovať odborné podujatia, ktoré podporujú vysoké školy v procese zosúlaďovania ich vnútorných systémov a v rámci úpravy študijných programov	uskutočnenie konferencie a ďalšieho podujatia pre odborníkov z vysokých škôl v SR	uskutočnenie 2 odborných podujatí ročne	marec 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
1.3. Poskytovať výklad štandardov formou častých otázok a odpovedí	vytvorenie rozhrania na webovej stránke agentúry, zverejnenie otázok a odpovedí, ich priebežné dopĺňanie a aktualizácia	funkčné rozhranie na webovej stránke agentúry zverejnené otázky a odpovede, priebežne aktualizované	od marca 2021 priebežne Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
1.4. Zabezpečiť jednotný výklad štandardov	uskutočňovanie interných seminárov alebo obdobných podujatí	uskutočnenie aspoň 4 podujatí works hopov/seminárov	marec 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
1.5. Finančná podpora vysokých škôl spĺňajúcich stanovené podmienky pri implementácii tvorby vnútorného systému kvality zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania	výzva z operačného programu Ľudské zdroje na podporu projektov vysokých škôl pre rozvoj vnútorného systému	počet podporených vysokých škôl	2021 – 2022 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR Zverejnenie výzvy v júni 2021

2. Úroveň zapojenia zainteresovaných strán do zabezpečovania kvality na vysokých školách

Akcia	Popis aktivity	Merateľný ukazovateľ	Termín uskutočnenia, zodpovednosť
2.1. Zvýšenie zapojenia zamestnávateľov do systému	zvyšovanie povedomia o systéme kvality u zamestnávateľov	zvýšenie počtu posudzovateľov z praxe zapísaných v zozname posudzovateľov	marec 2021 – marec 2022

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

zabezpečovania kvality na vysokých školách	workshopy a semináre cieleňé na zamestnávateľov pravidelná komunikácia so zamestnávateľmi a združeniami zamestnávateľov organizovanie stretnutí medzi vysokými školami a zamestnávateľmi na výmenu skúseností a diskusiu	zorganizované pravidelné stretnutia (aspoň dvakrát ročne)	Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
2.2. Zvýšenie počtu študentov zapojených do systémov zabezpečovania kvality	príprava budúcich hodnotiteľov z radov študentov tréning študentov – hodnotiteľov zvyšovanie povedomia o systéme zabezpečovania kvality u študentov komunikácia so študentmi, workshopy pre študentov	Počet vyškolených študentov – hodnotiteľov Počet podujatí pre študentov v oblasti zabezpečovania kvality	marec 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
2.3. Realizácia prieskumu študentskej spokojnosti	prípraviť, zrealizovať a vyhodnotiť širší systematický prieskum názorov študentov na vysokoškolské vzdelávanie	Počet študentov zúčastnený v prieskume	Marec 2021 – marec 2022

3. Kvalita činnosti expertov - posudzovateľov externého zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania

Akcia	Popis aktivity	Merateľný ukazovateľ	Termín uskutočnenia, zodpovednosť
3.1. Optimalizovať získavanie spätnej väzby o práci posudzovateľov a navrhovať opatrenia k zlepšeniu ich činností	zlepšenie nástrojov na poskytovanie spätnej väzby od posudzovateľov agentúre a o ich činnosti, vyhodnotenie tejto spätnej väzby a návrh opatrení	spätná väzba ku konaniam agentúry v roku 2021 návrh opatrení na základe tejto spätnej väzby	do januára 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
3.2. Hľadanie inšpirácií a skúseností pri zabezpečovaní kvality v zahraničí	výmena skúseností a dobrých postupov v oblasti externého zabezpečovania kvality	komunikácia s agentúrami na zabezpečenie kvality v zahraničí	do marca 2022

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

			Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
3.3. Zlepšovať výber posudzovateľov pre zápis do zoznamu posudzovateľov a výber posudzovateľov do pracovnej skupiny	• aktívne vyhľadávanie vhodných posudzovateľov v SR a v zahraničí, zlepšovanie vnútorných postupov	• zápis aspoň 90 nových osôb do zoznamu posudzovateľov bez väzieb na vysokoškolské prostredie v SR • vypracovanie metodiky interného hodnotenia posudzovateľov (ich erudovanosti, prístupu k práci...)	marec 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
3.4. Zdokonaľovať prípravu posudzovateľov – optimalizovať systém inštruktáží	• aktualizácia školiaceho/inštruktážneho modulu pre prípravu posudzovateľov s ohľadom na rôzne zainteresované strany zastúpené v zozname posudzovateľov	• inovovaný školiaci/inštruktážny modul so spätnou väzbou od posudzovateľov • vyhodnotenie spätnej väzby od posudzovateľov a ich spokojnosti s prípravou na posudzovanie	do mája 2021 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo

4. Zabezpečovať efektívnu činnosť agentúry

Akcia	Popis aktivity	Merateľný ukazovateľ	Termín uskutočnenia, zodpovednosť
4.1. Posilňovať kvalitu inštitucionálnych kapacít agentúry na zabezpečenie konaní a optimalizovať organizačnú štruktúru agentúry	• zabezpečenie profesijného rozvoja pracovníkov agentúry a stabilizácia personálnej štruktúry agentúry	• vyhodnotenie plánu profesijného rozvoja pracovníkov agentúry a návrh opatrení	február 2021 – marec 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
4.2. Rozširovať informačný systém agentúry	• vybudovanie modulu podporujúceho posudzovanie vnútorných systémov zabezpečovania kvality vysokých škôl	• funkčný modul informačného systému	do septembra 2021 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
4.3. Zlepšovať podporu zo strany expertných a analytických činností	• príprava analytických výstupov v kontexte zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania	• tematická analýza • výstupy pilotného prieskumu študentskej spokojnosti	do marca 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
4.4. Systemizovať vnútorné zabezpečovanie kvality agentúry	• implementácia vnútorných postupov agentúry v oblasti	• aktualizované vnútorné predpisy	do marca 2022

Národný akčný plán v oblasti externého zabezpečovania kvality vysokých škôl v Slovenskej republike

	zabezpečovania kvality činnosti agentúry	• príprava predbežného auditu postupov agentúry	Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
4.5. Pripravovať agentúru na plné členstvo v ENQA a registráciu v EQAR	• uskutočnenie predbežného auditu postupov agentúry a vypracovanie návrhu opatrení v nadväznosti na výsledky tohto auditu	• vyhodnotenie predbežného auditu • prijatie plánu opatrení	do marca 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo

5. Budovanie dôvery

Akcia	Popis aktivity	Merateľný ukazovateľ	Termín uskutočnenia, zodpovednosť
5.1. Transparentné informovanie verejnosti	• rozvoj inštitucionálnych procesov zverejňovania žiadostí a rozhodnutí • popularizačná prezentácia princípov zabezpečovania kvality	• Zverejnené žiadosti a rozhodnutia	do marca 2022 Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo
5.2. Systematický zber a sprístupňovanie údajov o študijných programoch	• úprava a rozšírenie funkcionality registra študijných programov a študijných odborov	• Návštevnosť webového rozhrania	do apríla 2022 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v spolupráci so Slovenskou akreditačnou agentúrou pre vysoké školstvo

3. Záver

Akčný plán je realizovaný v rámci medzinárodného projektu Podpora krajín a ich agentúr na zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania pri dosahovaní súladu s ESG 2015 (Supporting European QA Agencies in meeting the ESG - SEQA-ESG). Na tvorbe akčného plánu sa podieľalo ministerstvo a agentúra. Ciele, aktivity a opatrenia stanovené v akčnom pláne vychádzajú zo záverov stretnutia s expertmi z Európskej asociácie agentúr zabezpečujúcich kvalitu vysokoškolského vzdelávania (The European Association for Quality Assurance in Higher Education - ENQA) a Európskeho registra pre zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania (The European Quality Assurance Register for Higher Education - EQAR), z diskusií so zainteresovanými stranami a porovnaním praxe a skúseností z iných krajín. V priebehu rokov 2021 a 2022 sa zo strany ministerstva a najmä agentúry očakáva implementácia viacerých dôležitých opatrení, ktoré boli identifikované v rámci piatich okruhov (bližšie v časti 4. Prioritné oblasti akčného plánu). Agentúra začala svoju činnosť v roku 2019 a postupne vytvára a implementuje svoje interné procesy a zároveň aj procesy evaluácie činností vysokých škôl. Vzhľadom na súčasný stav bol dôraz v rámci akčného plánu sústredený najmä na zvýšenie efektivity činnosti agentúry a zlepšenie procesov agentúry na úroveň potrebnú pre funkčný externý systém zabezpečovania kvality.